Наукові перспективи
Видавнича група

СУСПІЛЬСТВО ТА НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ

№2(2)2024

Тернопільський національний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України

Видавнича група «Наукові перспективи»

Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління

Християнська академія педагогічних наук України

«Суспільство та національні інтереси»

№ 2(2) 2024

Київ – 2024

Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University

Publishing Group "Scientific Prospects"

All-Ukrainian Assembly of Doctors of Science in Public Administration

Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

«Society and national interests»

№ 2(2) 2024

Kyiv – 2024

СУСПІЛЬСТВО ТА НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ
2(2)
2024

ISSN 3041-1572Online

УДК 0/3+7/8]:001.31](477)(051)

DOI: https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-2(2)

“Суспільство та національні інтереси”: журнал. 2024. № 2(2) 2024. С. 286.

Рекомендовано до друку Вченою радою Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України (Протокол від 30.04.2024, № 6).

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання, Асоціації науковців України

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів освітніх, гуманітарних, медичних наук, а, також, публічного управління та адміністрування. з метою їх впровадження у сучасний освітній простір

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible та до міжнародної пошукової системи Google Scholar

Головний редактор: Теренда Наталія Олександрівна *- доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри громадського здоров‘я та управління охороною здоров’я Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)*

Члени редакції журналу серії «Охорона здоров’я»:

- **Корильчук Неоніла Іванівна** – кандидат медичних наук, доцент кафедри терапії та сімейної медицини Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
- **Нагорна Антоніна Максимівна** - доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАМН України, лабораторія епідеміологічних досліджень, профпатології та моніторингу професійного здоров’я ДУ «Інститут медицини праці імені Ю. І. Кундієва НАМНУ» (Тернопіль, Україна)
- **Нефьодов Олександр Олександрович** - доктор медичних наук, професор, професор кафедри фармакології та технології ліків Одеського національного університету ім.І.І. Мечникова (Тернопіль, Україна)
- **Панчишин Наталія Ярославівна** - кандидат медичних наук, доцент , завідувач кафедри громадського здоров‘я та управління охороною здоров’я Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
- **Петрашик Юрій Миколайович** - доцент кафедри громадського здоров‘я та управління охороною здоров’я Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
- **Сатурська Ганна Степанівна** - доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри громадського здоров‘я та управління охороною здоров’я Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
- **Слободян Наталія Олександрівна** - доцент кафедри громадського здоров‘я та управління охороною здоров’я Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
- **Шульгай Аркадій Гаврилович** - доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри громадського здоров‘я та управління охороною здоров’я Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)

Члени редакції журналу серії «Публічне управління та адміністрування»:

- **Непомнящий Олександр Михайлович** - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри архітектури і просторового планування факультету архітектури, будівництва та дизайну Національного авіаційного університету, експерт Експертної ради МОН з питань атестації наукових кадрів з суспільних наук (Київ, Україна)
- **Прав Юрій Григорович** - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри засобів захисту інформації Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- **Бєльська Тетяна Валентинівна** - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та економіки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського (Київ Україна)
- **Весоловська Марія Кімсанівна** - доктор філософії (PhD) з публічного управління та адміністрування, доцент кафедри менеджменту організацій Інституту економіки і менеджменту Національного університету «Львівська політехніка» (Львів, Україна)

- **Дєгтяр Олег Андрійович** - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- **Карпінський Борис Андрійович** - доктор економічних наук, професор, професор кафедри публічного адміністрування та управління бізнесом, факультет управління фінансами та бізнесу Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- **Клименко Анастасія Сергіївна** - доктор філософії в галузі 28 публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», директор центру підвищення кваліфікації кадрів, доцент кафедри місцевого самоврядування та розвитку територій Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
- **Медведчук Оксана Валеріївна** - кандидат наук з державного управління, доцент, Начальник відділу нормативно-методичного забезпечення та управління проектами Міждержавної гільдії інженерів-консультантів (Київ, Україна)
- **Мельниченко Олександр Анатолійович** - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я, Харківський національний медичний університет (Харків, Україна)
- **Пахомова Тетяна Іванівна** - доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри місцевого самоврядування та розвитку територій Навчально – наукового інституту публічної служби та управління Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
- **Шевченко Наталія Олександрівна** - доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного управління та права Дніпровської академії неперервної освіти Дніпропетровської обласної ради (Дніпро, Україна)
- **Шевченко Олександр Олександрович** - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та економіки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського (Київ, Україна

Члени редакції журналу серії «Гуманітарні науки»:

- **Бевзо Галина Андріївська** - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри загальноосвітніх дисциплін ПВНЗі «Українсько-американський університет Конкордія» (Київ, Україна)
- **Вуколова Катерина Володимирівна** – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України (Дніпро, Україна)
- **Горда Оксана Михайлівна** - доктор філософії в галузі 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія», старший науковий співробітник Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» (Львів, Україна)
- **Зірка Віра Василівна** - доктор філологічних наук , професор, завідувач Дніпровського відділення Центру наукових досліджень та викладання іноземних мов НАН України (Київ, Україна)
- **Литвинська Світлана Віталіївна -** кандидат філологічних наук , доцент, завідувач кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- **Островський Олександр Олександрович** - доктор філософії, доцент кафедри філології Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II, (Берегово, Україна)
- **Стирнік Наталія Сергіївна** - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (Дніпро, Україна)
- **Супрун Володимир Миколайович** - доктор філологічних наук, професор, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- **Чорний Ігор Віталійович** - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри українознавства факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ (Харків, Україна)

Члени редакції журналу серії «Освіта/Педагогіка»:

- **Біляковська Ольга Орестівна** - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи, факультет педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- **Волошин Олена Романівна** - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізичної терапії, ерготерапії та здоров'я Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна)
- **Гончарук Валентина Анатоліївна** - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Умань, Україна)
- **Гуменюк Тетяна Костянтинівна** - доктор філософських наук, Заслужений працівник освіти України, професор, проректор з науково-педагогічної роботи, інноваційно-методичного забезпечення освітнього та наукового процесів Київської муніципальної академії музики ім. Р.М. Глієра (Київ, Україна)
- **Гумеїр Гусейн Ахмедов** - доктор педагогічних наук, професор (Баку, Азербайджан)
- **Дибкова Людмила Миколаївна -** доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інформатики та системології ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (Київ, Україна)
- **Коренева Інна Миколаївна –** доктор педагогічних наук, професор, декан факультету природничої і фізико-математичної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (Глухів, Україна)
- **Литовченко Ірина Миколаївна -** доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови технічного спрямування №2 Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" (Київ, Україна)

- **Марчук Оксана Олександрівна -** доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (Рівне, Україна)
- **Небеленчук Ірина Олександрівна -** доктор педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії і методики середньої освіти комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», (Кіровоград, Україна)
- **Поліщук Наталія Миколаївна -** доктор філософії,011 Освітні, педагогічні науки, старший викладач кафедри медико біологічних основ фізичної культури Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Умань, Україна)
- **Трофаїла Наталія Дмитрівна -** кандидат педагогічних наук, доцент, заступник декана з виховної роботи факультету дошкільної та спеціальної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (Умань, Україна)
- **Шевчук Лариса Дмитрівна -** доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри математики, інформатики і методики навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі (Переяслав, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

© Тернопільський національний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України, 2024
© Видавнича група «Наукові перспективи», 2024
© Християнська академія педагогічних наук України, 2024
© Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління, 2024
© автори статей, 2024

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Охорона здоров'я»

Бакалюк Т.Г., Віцентович М.В., Стельмах Г.О. Макарчук Н.Р. **11**
ЗАСТОСУВАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В НЕЙРОРЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З РУХОВИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Вадзюк С.Н., Горбань Л.І., Папінко І.Я. **20**
ОСОБЛИВОСТІ АВТОНОМНОЇ РЕГУЛЯЦІЇ В МОЛОДИХ ОСІБ З РІЗНИМ КОМПОНЕНТНИМ СКЛАДОМ ТІЛА: ВПЛИВ ОСНОВНИХ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ДЕТЕРМІНАНТ ЗДОРОВ'Я

Карімулін Р.Ф., Соломончук А.В., Томашкевич А.І. **31**
КЛІНІЧНИЙ ВИПАДОК УСПІШНОГО ІНТЕРВЕНЦІЙНОГО ЛІКУВАННЯ ІНФАРКТУ МІОКАРДУ ТА ІШЕМІЧНОГО МОЗКОВОГО ІНСУЛЬТУ

Квятковський Є.А., Краснов В.М., Квятковська Т.О. **42**
СПОНТАННИЙ РОЗРИВ АНГІОМІОЛІПОМИ НИРКИ ПІД ЧАС ВАГІТНОСТІ. ОПИС КЛІНІЧНОГО ВИПАДКУ

Лоскутова І.В., Абуватфа Самі І.Х., Шаповалова А.С., Алієв Руфат Бахтіяр огли, Мацюх Н.В. **53**
ЕВОЛЮЦІЯ МЕДИЧНОЇ ПАРАДИГМИ В КОНТЕКСТІ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ

Піонтковський В.К., Мусієнко А.В. **64**
ТРАНСПЛАНТАЦІЯ ТКАНИН ТА ОРГАНІВ У ЛЮДИНИ, ЇЇ ПЕРСПЕКТИВИ У СИСТЕМІ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Пугач С.С., Візнюк І.М., Долинний С.С. **73**
ДЕТЕРМІНАНТИ ВИНИКНЕННЯ ІПОХОНДРИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ І КОНТРОЛЮ ЗАГРОЗ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я І БЕЗПЕКИ НАСЕЛЕННЯ

Супруненко С.М. **85**
КОНЦЕПЦІЇ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТЕЛЕМЕДИЦИНИ

СЕРІЯ «Гуманітарні науки»

Novikova O.V. **95**
PECULIARITIES OF THE TRANSLATION OF ENGLISH FILM TITLES INTO THE UKRAINIAN LANGUAGE

Гончарук В.А. **108**
СВІТ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНОЇ ДОСКОНАЛОСТІ Й ЕСТЕТИЧНОЇ ГАРМОНІЇ У ТВОРЧОСТІ ІРИНИ ЖИЛЕНКО

Давидченко І.Д. **118**
ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ОДНА З ГОЛОВНИХ ВИМОГ ДО ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

Личук С.В. **131**
ЗАПОЗИЧЕНА ЛЕКСИКА В ДІАЛЕКТАХ ІВАНО-ФРАНКІВЩИНИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ГЕОГРАФІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ

Маргітич К.Є. **145**
ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

Ткаченко А.А. **154**
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПОЕТИЗМУ В ТВОРЧОСТІ ВІТЄЗСЛАВА НЕЗВАЛА

СЕРІЯ «Освіта/Педагогіка»

Trofaila N.D. **161**
DIDACTIC GAME AS A MEANS OF COGNITIVE DEVELOPMENT OF A PRESCHOOL CHILD

Зелена І.О. **169**
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «АНГЛІЙСЬКОМОВНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ДІТЕЙ»

Пайкуш М.А. **179**
НОВІ ПІДХОДИ ДО ПРИРОДНИЧОНАУКОВОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

УДК 821.161 (Жил)

https://doi.org/10.52058/3041-1572-2024-2(2)-108-117

Гончарук Валентина Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 20301, м. Умань, вул. Садова 2, тел.: (067)473-58-07, https://orcid.org/0000-0002-7323-0590

СВІТ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНОЇ ДОСКОНАЛОСТІ Й ЕСТЕТИЧНОЇ ГАРМОНІЇ У ТВОРЧОСТІ ІРИНИ ЖИЛЕНКО

Анотація. Ірину Жиленко можна описати як дорослу дитину, вічно-закохані очі в життя, зрілість і невагомість у думках одночасно переплітаються в одній особистості. Іронічна та безтурботна, захоплена подіями навколо себе неначе казкою, наївна, життєрадісна й печальна. Така була й є та буде жевріти на сторінках шістдесятництва та й майбуття творчість, що виливається з характеру поетеси та й не забудуть її повік люди через незвичайність, неоднорідність захопленість усім навколо!

Оптимістична та парадоксальна зі стрижкою чи то школяра чи школярки, саркастична, патріотична та прозірлива як сама Поезія. Дитинство поетеси пройшло у війні та без найрідніших серцю людей та проте мисткиня знаходить віддушину в рідному слові та його марші танцюючих думок. Крім віршів, збірок Ірина Жиленко вилила душу у власних, наповнених мріями, мемуарах, які назвала теж з надією та оптимізмом «Homo feriens» («людина святкуюча»). Про неї говорить сама назва, повна радощів життя, дивлячись на світ оком із позитивним баченням, деколи фантастичним, вона крокує в ногу з часом, даруючи тепло у душі читачів, любощі очам і надію в помисли. Сенси в поезії заховані деінде, і ні, все і так очевидно, поетеса знаходить незвичайне в звичайному, небуденне в буденному, дарує радість моменту та ловить святкову мить. Ірина Жиленко поєднанням святкового та буденного створює світ радості, тепла, естетичної гармонії в роботі, любові, материнстві. Лірична героїня поетеси намагається створити навколо себе захищений родинний мікрокосм любові, оптимізму, впорядкованості, гармонійного стану душі, чим менш віддаленого від дитинства.

Її твори багаті фольклорними символами, назвами предметів побуту українців, що робить їх близькими й зрозумілими підростаючому поколінню.

Ірина Жиленко прагнула донести дітям і дорослим майстерно створеними поетичними засобами красу морально-етичних цінностей, естетичну довершеність світу, його неповторність, і різнобарвність.

Ключові слова: поетеса-шістдесятниця Ірина Жиленко, морально-етична досконалість, естетична гармонія, родинний мікрокосм, почуття святковості, фольклорні мотиви, патріотизм.

Honcharuk Valentyna Anatolyivna, PhD in Pedagogy, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Ukrainian Studies and Relevant Teaching Methodologies, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, 20301, Uman, Str. Sadova 2, tel.: (067)473-58-07, https://orcid.org/0000-0002-7323-0590

THE WORLD OF MORAL-ETHICAL PERFECTION AND AESTHETIC HARMONY IN THE WORKS OF IRYNA ZHYLENKO

Abstract. Iryna Zhylenko can be described as an adult child, with perpetually enamored eyes towards life, maturity and weightlessness in thoughts simultaneously intertwined in one personality. Ironic and carefree, captivated by the events around her as if they were a fairy tale, naive, lively, and melancholic. That was, is, and will be the essence depicted on the pages of the sixties and the future in the creativity pouring out of the poetess's character, and people will never forget her due to the uniqueness, diversity, and enthusiasm for everything around!

Optimistic and paradoxical, with a haircut resembling either a schoolboy's or a schoolgirl's, sarcastic, patriotic, and insightful, like Poetry itself. The poetess's childhood passed amidst war and without the dearest people to her heart, yet the artist finds solace in her native language and its dance-like march of thoughts. Besides poems and collections, Iryna Zhylenko poured her soul into her own memoirs filled with dreams, which she also named with hope and optimism «Homo feriens» («the celebrating human»). The title speaks for itself, full of the joys of life, viewing the world with a positive outlook, sometimes fantastical, she keeps pace with time, warming the hearts of readers, soothing their eyes, and instilling hope in their minds. The meanings in her poetry are hidden somewhere, and yet, everything is so obvious; the poetess finds the extraordinary in the ordinary, the unusual in the mundane, bringing joy to the moment and capturing the festive instant. Iryna Zhylenko combines the festive and the mundane to create a world of joy, warmth, and aesthetic harmony in work, love, and motherhood. The lyrical heroine of her works strives to create a protected family microcosm of love, optimism, orderliness, and harmonious soul, as close to childhood as possible. The author's works are rich in folklore symbols, names of objects of Ukrainian everyday life, which makes them understandable and relatable to the younger generation. Through skillfully crafted poetic means, Iryna Zhylenko seeks to convey to children and adults the beauty of moral-ethical values, the aesthetic perfection of the world, its uniqueness, and diversity.

Keywords: sixties poetess Iryna Zhylenko, moral-ethical perfection, aesthetic harmony, family microcosm, sense of festivity, folklore motifs, patriotism.

Постановка проблеми. Ірину (Іраїда) Жиленко зараховуємо до так званої «другої хвилі» шістдесятництва, молодших письменників, таких як: Є. Гуцало, Г. Тютюнник, В. Дрозд, Є. Сверстюк. Народилася вона 28 квітня 1941 року в Києві в родині службовців. Батьки загинули під час Другої світової війни, тому дитину взяли на виховання бабуся та дідусь у Звенигородці, що на Черкащині [1].

Після війни Ірина з новою сім'єю повернулася до Києва. Середня школа, вечірнє відділення філології Київського державного університету імені Тараса Шевченка (закінчила 1964 р.), робота вихователькою в дитячому садку, далі – в редакціях газет «Молодь України», «Літературна Україна», журналу «Ранок», де й почали з'являтися її перші поетичні твори – такі штрихи її біографії.

Перший вірш Ірина написала у восьмирічному віці. Дебютувала 1965 р. збіркою «Соло на сольфі», яка спричинила тривалу дискусію у пресі (від засудження до захоплення). З 1997 р. в журналі «Сучасність» Ірина Жиленко розпочала публікувати своїх спогади під загальною назвою «Homo Feriens» (з лат. «людина святкуюча»). Спогади спочатку частинами друкувалися у журналах упродовж 10 років, цілою книгою вийшли 2011 р. у видавництві «Смолоскип».

На зібранні завдяки видавництву «Смолоскип» 2011 року у будинку вчителя [2]. Ірина Жиленко з великим запалом та властивій тільки їй захопленістю розповідала про ведення щоденників як про сеанси заспокоєння та психотерапії. Письменниця не розуміла чому всі кажуть, що для цього потрібно бути дуже терплячою – для неї це була одна з найбільших райських насолод на планеті: «Минали роки і люди дуже пошанували мене за терплячість, з якою я фіксувала події, думки, почування. Втім яка там терплячість! Писати щоденник – для мене насолода, відрада і психотерапія» [2]. Тоді ж поетеса згадала про тих, хто не вірив у це «дамське заняття», які не можуть спам'ятати певної події, а вона з гордо піднятою головою і гордо розгорнутими сторінками власних щоденницьких мемуарів точно та достовірно описує події. З цього вона робила висновки про необхідність цієї справи! Лесь Танюк у цьому конексті ділився спогадами (звертався до Ірини Жиленко): «Я пригадую лиш, коли я подарував пані Орисі Стешенко твою книжечку "Соло на сольфі". Примхлива Стешенчиха сказала – "Ха, що таке "сольфі"? Що це таке? – "Ну це вона собі вигадала таке від сольфеджио, музика це...". А вона каже – "Ага теж мені..". "А потім прочитала книжку і каже.." – "А знаєш, Лесю, дуже гарно, відчула себе в будинку Блакитного

(письменників), що там вірші читають і що Павлуша Тичина тягне мене в куточок цілувати..» [2].

Із щоденникових записів Ірини Жиленко 1962 року дізнаємося про кохання, що спалахнуло між нею і Володимиром Дроздом. Звертаємо увагу на нотатки Володимира Дрозда: «Познайомився з Іриною Жиленко на літературному вечорі у Спілці. Пішов її проводжати. На сходах біля Сінного базару того ж таки вечора впевнено сказав їй, що ми одружимось. Ірина розсміялася. Другого вечора, коли я повторив свої слова, вона вже не сміялася. А на третій день ми подали заяви… Прийшов, побачив, переміг» [3].

Одруження відбувається через місяць, і вони гармонійно проживають разом вічність, якби не репресії комуністів і доля. У шлюбі визначних українських письменників народжуються видатні діти: донька – Орися Жиленко, великий учений, кандидат богослов'я, історик; син – Павло Дрозд, комп'ютерний геній [3].

Ірина Жиленко у своїх передсмертних спогадах, виданих видавництвом «Смолоскип» 2011 року, тверезо оцінює трагедію творчості в умовах «совєцької» окупації та всепоглинаючої цензури. Робить болюче зізнання: «Минуть роки – і жменька нас проводжатиме останніх… І молодші наші колеги, випадково проходячи повз той гурт, ковзнуть по ньому співчутливим оком і, можливо, теж відчують (хай і не глибоко) провину за те, що так і не вчиталися, що там нашкрябали оті гуцали, дрозди, андріяшики. І крижина шістдесятництва відпливе слідом за попередніми. А ми ж такі всі різні! І кожен – Світ. … Сучасність виблювала, навіть не розжувавши, всю літературу радянської доби (разом із шістдесятниками), і боюсь, що вже ніхто і ніколи не нахилиться над тими покладами…» [4].

Критики звинувачували І. Жиленко, що вона то мало розповідає про тогочасні реалії, то занадто бурхливо торкається заборонених тем, які й до цього часу є актуальними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Провідними темами творчості Ірини Жиленко є мотиви дому, родини, щоденного побуту; акцентуація уваги на внутрішній сутності людини; пошуки добра, щастя та естетичної гармонії в роботі, любові, материнстві. М. Коцюбинська зауважила про Ірину Жиленко: «У поетеси свій чітко окреслений стабільний мікрокосм. Його осердя – рідний дім, своя кімната – як фортеця, без якої не вижити в цьому розбурханому недоброму світі» [5, с. 232]. Своєрідний мікрокосм допомагає їй осягнути звернення до морально-етичних проблем, які становлять домінанту її творчості.

Важливе місце в доробку авторки завжди посідав світ дитинства. У поетичних творах поетеса часто зверталася до світу дитинства, змальовувала взаємодію дитини та природи, життя дітей під час та після війни, момент пізнання малечею світу з метою створення власної системи цінностей.

М. Жулинський у передмові до «Вибраного», характеризуючи творчість І. Жиленко, справедливо зазначає: «Це поезія відвертого, сповідально чистого, як молитва, добра і ласки, надії, а головне – свята на цьому земному карнавалі життя; це пошуки духовної опори передусім у собі серед жорстокого і холодного велелюддя, це зазивання підтримати вірою в добро і надію високим злетом уяви, фантазії» [6, с. 10].

Ірина Жиленко – авторка близько двадцяти книг: «Соло на сольфі» (1965), «Автопортрет у червоному» (1971), «Вікно у сад» (1978), «Концерт для скрипки, дощу і цвіркуна» (1979), «Дім під каштаном» (1982), «Ярмарок чудес» (1982), «Останній вуличний шарманщик» (1985), «Вечірка у старій винарні» (1994), «Пори року» (1999), «Євангеліє від ластівки» (2006), «Світло вечірнє» (2010); для дітей: – «Достигають колосочки» (1964), «Вуличка мого дитинства» (1979), «Двічі по два дорівнює кульбабці» (1983), «Казки про буфетного гнома» (1964), «Новорічна історія про двері, яких нема, і про те, як корисно іноді помилятися номером» (1986).

З-поміж дослідників її творчості варто назвати Д. Дроздовського, М. Жулинського, М. Макарова, О. Ярового, О. Никанорову, Д. Кишинівського, М. Коцюбинську. Вони відзначали творчу манеру письменниці, стильову оригінальність та стилістичну вправність, особливості поєднання казкового й реалістичного у творах. У її поезії критики вбачають щирий ліризм, сполучений із вразливістю та винятковим смаком, насолоду життям з меланхолійним пізнанням мінливості світу.

Мета статті – розкрити морально-етичні цінності, естетичну довершеність творчості Ірини Жиленко, визначити особливості її світовідчуття у поетичних творах.

Виклад основного матеріалу. Головна тематика лірики Ірини Жиленко – домашність, теплота, щось своє та рідне, таке близьке серцю: шлюб та родина, навколишній світ у всіх його барвах, добро, однак має місце й реалізм, певна ображеність на обставини. У її поезії тогочасні критики, комуністи знаходили її нібито угодовську життєву позицію, помітний гедонізм та естетство. Та чи ж можемо ми звертати увагу на думку комуністів, адже вони засуджували все цінне, знищували нещадно все те прогресивне, що викохували українські культурні діячі. Під час темних репресій над українськими творцями родина поетеси зазнала утисків: Володимира Дрозда на три роки було мобілізовано в армію, Ірину Жиленко звільнили з роботи, позбавили житла, а їхні твори ніхто не хотів брати до друку.

Поетеса від початку до кінця своїх «казкових» днів ніколи не здавалася та була собою, писала про себе: «Я не людина, я – вікно у сад» [7]. Виплекала-виростила свій поетичний сад, вклавши всю свою душу, цей сад і досі осяює наші будні, даруючи віру у перемогу краси над потворністю, добра над злом.

М. Жулинський відзначав велику таємницю І. Жиленко, те, «як у нелегких умовах могла ця жінка святкувати … тішитися музикою, живописом, створювати карнавальні дійства, весь час витворювати ярмарок чудес, у якому вона щаслива і читачі щасливі» [2].

У поезії «Жар-птиця» І. Жиленко чарівниця годує прекрасну пташку родзинками й випадково випускає з клітки. Жар-птиця освітлює своєю красою всю столицю, цьому радіють навіть дорослі. Людям подобається казкова незвичайна птиця, що приносить щастя й радість: «Як хороше жити під сонцем Жар-птиці!». І тільки трьохсотлітня ґава, яка себе називала Павою, вважала Жар-птицю «непристойно яскравою», бо заздрила їй. І, як це часто буває в житті, знайшлися ті, що підтримали кульгаву заздрісницю. Уся вороняча брава зчинила люту стрекотняву, вимагаючи, щоб Жар-птицю заховали в клітку. Уже третій день нема дива, що сколихнуло місто, похмурніли обличчя людей. Так легко зруйнувати прекрасне, казку, в яку готові були повірити мешканці столиці. Але ліричний герой запевняє, що все буде гаразд, Жар-птиця просто не пристосована до зими, тому знаходиться на лікуванні, п’є гаряче молоко, клює родзинки, читає «Барвінок» і «Мурзилку». Фінал поезії оптимістичний – попри всі перепони, диво знову з’явиться під Новий рік: «І скоро знов злетить вона на злість лихим, кульгавим ґавам, на новорічну радість нам!» [8].

Проблематика аналізованого твору така: світ не без заздрощів, не без зла, наївність – це не завжди добре, і завжди потрібно звертати увагу на себе, свою думку і думку найрідніших. Жар-птиця захворіла через злість ґави, бо звертала на неї увагу, але незабаром, коли з’явиться сонце, коли все стане на свої місця, то, на думку поетеси, Жар-птиця повернеться [8]. Можливо, Ірина Жиленко мала на увазі жар, що ніколи не згорає, а завжди жевріє, – надію, адже надія завжди перемагає зневіру. Навіть коли здається, що темне все навколишнє заполонило, знайте, що Жар-птиця лікується. Нове добре завжди перемагає старе зле. Всі радіють чудо-пташці: і дорослі, і малі [8].

Навіть кольори мають важливе місце в поезії: Жар-птиця – яскрава, жовта, оранжева, червона, як вогонь, сонце, день, ґава – чорна, глупа як ніч. Отже, з цього кожен може зробити для себе певні висновки: чи залишатися вічно життєрадісною Жар-птицею, чи гундосою ґавою.

Колористика творів Жиленко вражаюча: поетеса використовувала майже в кожному творі весь можливий спектр кольорів, їхні різноманітні відтінки так, як ніхто раніше не робив, – і це додає її шедеврам ще більшої виразності та смислового наповнення.

У таємничий мікросвіт домашнього затишку переносить нас віршований твір «Гном у буфеті». У кожної дитини є свої маленькі друзі, невидимі дорослим. Гном живе в буфеті вже кілька століть, він золотить на свята сервізи, любить пити какао, смоктати м’ятні гостинці. Маленький житель дому

сварить пустунів, а слухняним дітям дає шоколадки. Він навчився гарних манер у порцелянової маркізи, яка запрошує його на чай. Проходять роки, століття, але гном буде завжди оберігати тепло дому, дитячу казку [9].

Вірш «Вечірній марш» має функціональне навантаження колискової пісні. Авторка подає елементи опису: «сонно дихають поля», «ласкаво диха золота твоя земля», «журавлі в гніздечку сплять», «вишні … сиплють квітом»; пестливі слова «дитинко», «гніздечко», «коничок-скрипаль» наближають вірш до колискової. Вірш має виразну патріотичну спрямованість, виховує любов до рідної землі, до Батьківщини: «Тихі зорі, повні води – / Це, дитя, твоя земля!» [10].

«Вуличка мого дитинства» І. Жиленко органічно синхронізує реальне з фантастичним. У віршах «Підкова», «В гостях у Діда Мороза», «Вечір гномів», «Бах-Тарах», «Калатало», «Поні, коник і мандаринки», «Павучок – рудий бочок», «Казочка про золотого Півника» авторка виводить дитячі казкові здебільшого добрі старі образи Діда Мороза, гномів, оранжевого поні, годинника на ім’я Калатало, таємничого чоловіка Бах-Тараха, Півника, Павучка Рудого Бочка. Казкові персонажі знову у її творах наділяються реалістичними рисами характеру: «Павучок Рудий Бочок // мив надвечір ніжки. // Був він добрий павучок, // та дурненький трішки» [11].

«Підкова» дає змогу читачеві зануритися у атмосферу неймовірного свята – Нового року [12]. Героїня знаходить щастя і його символ – підкову, вирішує повернути її назад до Лапландії, тобто знову добро в героєві перемагає. Письменниця недарма вводить у поезію гіперболізований образ «семисот роззяв», маючи на увазі тих, хто заздрить чужому щастю, й тих, хто береться судити про чужі добрі вчинки.

На поезії «Калатало» відчутно відобразилося виразне педагогічне єство І. Жиленко [13]. Простими словами авторка надає пораду дітям вчитися, не марнувати час, структурувати, планувати та розраховувати, прагнути залишити після себе світлу пам’ять на землі, що це і є важливим складником життя: «Годинник ніби оживає і нагадує: Поспішай! Потрібно встигнуть // за життя усе пізнать, // Всі шляхи, ремесла, книги, // і природу, і людей» [13]. Твір несе дидактичну мету, орієнтує дитину на необхідність самоконтролю й розвитку особистості.

Найтепліші почуття вклала письменниця у вірш «Вуличка мого дитинства» та й саму збірку [14]. Дитячі спогади про вуличку, моменти дитинства в квітниках, школі, «Булочній», біля фонтанчика, базару. Жаль, що це все перебиває війна. На сонце надходять чорні хмари, авторка пише про «чорнохмар’я літаків», що звучить страшно, зате правдиво. У цих щемливих рядках передано величезний страх і біль людей і дітей, які потерпали переживання авторки: «Як будинки з криком падали // В палісадники лицем //

Я боюсь про це і згадувать. // Я боюсь писать про це» [14]. Із душевним болем згадує поетеса потрясіння, пережите поколінням ровесників у роки нацистської навали: воно надовго закарбувалося в пам'ять, втілившись, зрештою, у низці поетичних творів, створюючи ще окрему нішу особистості І. Жиленко. Її щирість і безстрашність захоплює: можливість все прожити у нелегких умовах, але з оптимістичним поглядом на життя, окриляє та дає надію. Ніжна і громадянська мужність, що властива лише українській душі, філософська всеосяжність – такі риси притаманні творчості авторки [15].

Проаналізувавши поезію Ірини Жиленко для дітей, стверджуємо, що в ній порушуються кілька важливих тем:

1) фантазії і казковості. Її твори наповнені фантастичними елементами, казковими персонажами та незвичайними подіями, що робить їх цікавими для дітей;

2) пошуку світу. Жиленко спонукає дітей досліджувати світ навколо, використовуючи уяву і творчість. Її твори стимулюють уяву та допомагають дітям побачити світ у новому світлі;

3) повчальності. Ірина Жиленко часто наповнює свої тексти важливими життєвими уроками, які діти можуть засвоїти (твори спрямовані на добро, толерантність, турботу про інших тощо);

4) мовної гри. Вона використовує мовні засоби для створення віршованої форми, ритму та мелодійності, що робить читання цікавим і пізнавальним для дітей;

5) підвищення читацької компетенції. Твори Жиленко можуть сприяти розвитку мовленнєвих навичок дітей, вихованню їх читацької культури та умінню сприймати красу мови.

Твори Ірини Жиленко відкривають перед дітьми світ фантазії, мовленнєві можливості та важливі життєві цінності, розвиваючи творчість і уяву юних читачів. Завдяки багатій уяві авторки по столиці літає чарівна казкова Жар-птиця, у буфеті живе гном, а сніг світиться усіма кольорами.

Ліриці І. Жиленко властиве звернення до фольклорних мотивів та символів, характерних стильових прийомів. Авторка вживає назви народних предметів побуту, одягу, рослинних та тваринних символів України (лава, ослінчик, кожушок, верба, вишня, троянда, журавель, лелека), що вказує на глибоку закоріненість її поезії в українську етноментальність. Суто фольклорні жанри набувають нового художнього осмислення в творчості поетеси.

Отже, кожен вірш Ірини Жиленко дарує читачам свято зустрічі зі справжньою поезією. А її не може бути без яскравої образності, польоту фантазії, вміння поєднати найтонший ліризм із іронією і гротеском. І хочеться вірити, що утвориться та спільнота людей, що відчувають красу, про яку

писала Ірина Жиленко: «Ми – це дихання тисячі щасть. / Ми – це ніжність небес на щоці. / Ми – це ти, і ось той, і ось та – / Невичерпна безсмертна спільність./ Ми – це щедрість і доброта.» [16, с. 73].

Висновки. Поезії І. Жиленко не просто оповідають про фантастичний світ дитячих мрій, пригод, спогадів. Дивні образи, відтворені з любов'ю на папері, несуть важливі життєві істини. Так, жар-птиця є символом щастя, в яке необхідно вірити, що б не сталося, хто б не заважав. Буфетний гном ніби оберігає наше дитинство від втручання в нього проблем, життєвих негараздів, буденщини й сірості, що часто переповнює доросле життя. Він завжди чекає на нас у буфеті, готовий у будь-який момент нагадати, що дива нікуди не поділися, що казка завжди поряд – слід тільки про неї пам'ятати й іноді зазирати в закутки своєї душі, аби віднайти й пробудити її.

Особливістю поетичного світобачення Жиленко є воздавання хвали і слави повсякденному мирному життю в його найбуденніших проявах. Від книжки до книжки розробляє вона тему «святої буденності», з імпресіоністичною розкутістю, музичною виразністю, витворює казково-прекрасний, освячений любов'ю світ.

Таким чином, вірші І. Жиленко, написані з великою любов'ю до людей, до дітей, яким прищеплюють любов до навколишнього середовища, підтримують жагу пізнання, розвивають творчу уяву, вчать їх спостерігати й відкривати таємниці прекрасного.

Література:

1. Дроздовський Д. Ірина Жиленко: «Я вся – суцільне серце…». https://web.archive.org/web/20190714114727/https://dt.ua/SOCIETY/irina_zhilenko_ya_vsya__sutsilne_sertse.html

2. Презентація книжки Ірини Жиленко «Homo Feriens» (Київ, видавництво «Смолоскип» у Будинку вчителя) 30 листопада 2011 року. URL: https://www.youtube.com/watch?v=0nV2126LRjU

3. Жиленко Ірина. URL: https://ivanna-site.in.ua/poeziia-ta-proza-6-klas/zhylenko-iryna

4. Жиленко Ірина – Біографія. URL: https://onlyart.org.ua/biographies-poets-and-writers/zhylenko-iryna-biografiya/

5. Коцюбинська М. Вікно у сад: «Вибране» Ірини Жиленко / Мої обрії: У 2 т. Т. 2. Київ: Дух і літера, 2004. С. 219–254.

6. Жулинський М. Та, що молиться Богові віршами / Жиленко І. Вибране. Київ: Дніпро, 2006. С. 5–20.

7. ВІКНО В САД. URL: https://ukrainian-poetry.com/zhilenko-irina/vikno-v-sad/

8. Жар-птиця. Ірина Жиленко. URL: https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=74

9. Ірина Жиленко – Гном у буфеті: Вірш. URL: https://virshi.com.ua/iryna-zhylenko-gnom-u-bufeti/

10. Вечірній марш. Ірина Жиленко. URL: https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=21296

11. Ірина Жиленко. Павучок – рудий бочок. URL: https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=13019

12. Ірина Жиленко Підкова. URL: https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=73
13. Ірина Жиленко. Калатало. URL: https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=21300
14. Ірина Жиленко. Вуличка мого дитинства. URL: https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=5447
15. Ідейно-художній аналіз поеми Ірини Жиленко «Тихе віяння…». URL: https://vseosvita.ua/library/idejno-hudoznij-analiz-poemi-irini-zilenko-tihe-vianna-456468.html
16. Жиленко І. Новорічна історія про двері, яких нема, і про те, як іноді корисно помилятися номером. Київ: Веселка, 1986. 126 с.

References:

1. Drozdovskyi D. Iryna Zhylenko: «Ya vsia – sutsilne sertse…». https://web.archive.org/web/20190714114727/https://dt.ua/SOCIETY/irina_zhilenko_ya_vsya__sutsilne_sertse.html [in Ukrainian].
2. Prezentatsiia knyzhky Iryny Zhylenko «Homo Feriens» (Kyiv, vydavnytstvo «Smoloskyp» u Budynku vchytelia) 30 lystopada 2011 roku. URL: https://www.youtube.com/watch?v=0nV2126LRjU [in Ukrainian].
3. Zhylenko Iryna. URL: https://ivanna-site.in.ua/poeziia-ta-proza-6-klas/zhylenko-iryna [in Ukrainian].
4. Zhylenko Iryna – Biohrafiia. URL: https://onlyart.org.ua/biographies-poets-and-writers/zhylenko-iryna-biografiya/ [in Ukrainian].
5. Kotsiubynska M. Vikno u sad: «Vybrane» Iryny Zhylenko / Moi obrii: U 2 t. T. 2. Kyiv: Dukh i litera, 2004. S. 219–254. [in Ukrainian].
6 .Zhulynskyi M. Ta, shcho molytsia Bohovi virshamy / Zhylenko I. Vybrane. Kyiv: Dnipro, 2006. S. 5–20. [in Ukrainian].
7. VIKNO V SAD. URL: https://ukrainian-poetry.com/zhilenko-irina/vikno-v-sad/ [in Ukrainian].
8. Zhar-ptytsia. Iryna Zhylenko. URL: https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=74 [in Ukrainian].
9. Iryna Zhylenko – Hnom u bufeti: Virsh. URL: https://virshi.com.ua/iryna-zhylenko-gnom-u-bufeti/ [in Ukrainian].
10.Vechirnii marsh. Iryna Zhylenko. URL: https://www.ukrlib.c om.ua/books/printit.php?tid=21296 [in Ukrainian].
11. Iryna Zhylenko. Pavuchok – rudyi bochok. URL: https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=13019 [in Ukrainian].
12. Iryna Zhylenko Pidkova. URL: https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=73 [in Ukrainian].
13. Iryna Zhylenko. Kalatalo. URL: https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=21300 [in Ukrainian].
14. Iryna Zhylenko. Vulychka moho dytynstva. URL: https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=5447 [in Ukrainian].
15. Ideino-khudozhnii analiz poemy Iryny Zhylenko «Tykhe viiannia…». URL: https://vseosvita.ua/library/idejno-hudoznij-analiz-poemi-irini-zilenko-tihe-vianna-456468.html [in Ukrainian].
16. Zhylenko I. Novorichna istoriia pro dveri, yakykh nema, i pro te, yak inodi korysno pomyliatysia nomerom. Kyiv: Veselka, 1986. 126 s. [in Ukrainian].